

екрану. – Мова англ.

5. Почепцов Г.Г. Смысловое оружие: в теории и в ситуации Крыма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/29582>. – Загол. з екрану. – Мова рос.

В статье определяется рост значения интеллектуальной составляющей в современной войне, в частности информационного оружия. Рассматривается место смысловой оружия в разнообразии видов информационного оружия. Делается упор на разработке новой философии и стратегии современной войны, в которых нуждается Украина. Смысловое оружие рассматривается как информационный потенциал интерпретации события в определенном направлении. Это существенно отличает его от других средств информационной войны: информационно-технических и информационно-психологических. Благодаря своим особенностям, смысловое оружие способно изменять имеющиеся цели на нужные или ненужные, уменьшать или преувеличивать существующее значение вещей и действий, легализовать запрещенно и табуированное. Перспективой для совершенствования смысловой оружия является тезаурусный подход, который позволит отказаться от устаревших объектно- и проблемно-ориентированных подходов.

Ключевые слова: информационная война, информационное оружие, смысловые манипуляции, смысловая война, смысловое оружие, сопутствующие значения.

The authors of the article have considered the increasing importance of intellectual component in modern warfare, including information weapons as well as the place of meaning in a variety of types of weapons of information weapons. We have focused on the development of a new philosophy and strategy of modern warfare that requires Ukraine. Semantic weapons is seen as an information potential interpretation of events in a certain direction. This significantly distinguishes it from other means of information warfare: information technology and information-psychological. Due to its characteristics, semantic weapon able to use the same purposes as needed or unnecessary, reduce or exaggerate the existing value of things and actions to legalize forbidden and taboo. Prospects for improving semantic weapon is tezaursnyy approach, which will give up the old object and problem-oriented approaches.

Key words: information war, information weapon, semantic manipulation, semantic War, semantic weapons, connotations

УДК 378: 364.62: 007

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Повідайчик Оксана Степанівна

м.Ужгород

Дана стаття присвячена проблемі формування інформаційної культури майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки. Особливу увагу приділено організаційним аспектам викладання фахових дисциплін із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Виділено основні блоки організації навчальної діяльності соціальних працівників під час вивчення фахових дисциплін, яка сприяє формуванню інформаційної культури: підготовчого, діяльнісного (діяльність викладача, діяльність студента, змістовно-процесуальна складова) та контрольньо-корекційного.

Ключові слова: інформаційна культура, професійна підготовка соціальних працівників, фахові дисципліни.

На сьогодні одним із головних завдань вищої школи є формування готовності майбутніх фахівців до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Сучасний студент повинен володіти способами накопичення, збереження і передачі інформації, набувати навичок її цілеспрямованого застосування. Іншими словами, майбутні фахівці повинні навчитись такій технології, завдяки якій розв'язання будь-якого завдання відбуватиметься на основі знань, умінь і навичок, які, на наш погляд, розкривають суть поняття інформаційної культури (ІК).

Різноманітні аспекти комп'ютеризації та інформатизації навчального процесу, формування основ інформаційної культури знайшли своє відображення у працях Л. Білоусової, В. Глушкова, Р. Гуревича, Н. Джинчарадзе, Ю. Дорошенка, М. Жалдака, Ю. Машбіца, Н. Морзе, Ю. Рамського, В. Сидоренка та ін. Однак, аналіз навчально-виховного процесу у ВНЗ свідчить про невизначеність системи освітньо-педагогічних заходів щодо формування ІК, має місце недооцінка ролі елементів світоглядної культури, що відповідають вимогам інформаційного суспільства у професійній діяльності, звуженість завдань формування ІК лише завданнями суто технічної підготовки до роботи з електронно-обчислювальною технікою. Усунення існуючих недоліків вимагає більш детального вивчення даної проблеми. Одним із важливих її аспектів є

формування ІК майбутніх соціальних працівників у процесі вивчення фахових дисциплін.

Формування ІК соціальних працівників під час вивчення фахових дисциплін є складним процесом, оскільки відбувається оволодіння знаннями та вміннями з навчальної дисципліни, а також комп'ютерних програм, які застосовуються під час вивчення матеріалу. У цьому випадку традиційна педагогічна діяльність змінюється комп'ютеризованою педагогічною діяльністю, яка, на думку науковців, принципово не відрізняється від першої, а лише посилюється її стандартизація [1, с. 32].

Наприклад, при вивченні курсу "Методологія та методи соціологічних досліджень" (3 курс, 5-6 семестри) студенти вивчають, як проводити обробку результатів досліджень за допомогою статистичних пакетів OCA та SPSS. Курс "Математико-статистичні методи аналізу даних соціологічних досліджень" (3 курс, 6 семестр) передбачає застосування прикладної програми MS Excel та статистичного пакету SPSS. Дисципліна "Соціоінженерна діяльність та соціальне прогнозування" (4 курс, 7 семестр) передбачає застосування цих же програм для моделювання соціальних процесів.

При проектуванні фахової дисципліни із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) враховується структура комп'ютеризованої педагогічної діяльності, яка передбачає єдність таких компонентів – аналітичного, інформаційного, моделюючого, контрольньо-оцінного, трансляційного, мобілізаційного та ін. [2]. Модернізація та уточнення цієї структури дозволили нам виділити основні блоки організації навчальної діяльності соціальних працівників під час вивчення фахової дисципліни, яка сприяє формуванню ІК: підготовчого, діяльнісного та контрольньо-корекційного.

Структура підготовчого блоку містить чотири складові – цільовий, діагностичний, аналітичний і проектний. На початковому етапі підготовки аналізуються цілі та завдання, сформульовані у навчальній програмі дисципліни, та виявляються вимоги до інформаційної культури, на основі чого формулюються цілі конкретного заняття (рис. 1).



Рис. 1. Підготовчий блок проектування фахової дисципліни із застосуванням ІКТ.

Отже, в процесі формування ІК майбутнього фахівця необхідним є формування знань та вмінь із навчального предмета, а також навичок інформаційно-комп'ютерної діяльності студентів.

Ефективність процесу формування ІК залежить від того, наскільки повно при його плануванні та реалізації були враховані індивідуальні особливості студентів. Тому важливе місце в цьому процесі займає діагностика. При цьому слід приділити особливу увагу рівню предметних знань та рівню інформаційної підготовки студентів. Низький рівень сформованості хоча б одного з компонентів не дає можливості реалізувати весь дидактичний потенціал засобів ІКТ.

Важливе місце в процесі проектування курсу займає аналітична діяльність. Предметом аналізу виступають плани, програми, освітні стандарти, зміст навчальних посібників, методичних рекомендацій, дидактичних можливостей ІКТ. Під час аналітичної діяльності виділяється та частина навчального матеріалу, яка вивчається емпіричним, традиційним шляхом, а також інша частина, яка вивчається з використанням ІКТ. Наприклад, у курсі "Математико-статистичні методи аналізу даних соціологічних досліджень" традиційним шляхом вивчаються теми: "Специфіка та проблеми застосування математики для вирішення

соціології і не вимагає громіздких обчислень, тому нема необхідності у застосуванні ІКТ.

Під час вивчення тем "Середні величини. Міри розсіяння. Методи їх обчислення", "Графічний метод аналізу розподілів", "Кореляційно-регресійний аналіз", "Факторний аналіз", "Обчислення статистичних похибок" та ін. використовуються загальні та спеціалізовані програмні засоби (MS Excel, SPSS). За допомогою комп'ютера студенти протягом невеликого проміжку часу можуть знаходити різні розв'язки завдання, які виникають зі зміною даних, і завдяки цьому глибше усвідомити зміст навчального матеріалу. Графічні можливості комп'ютера дають змогу уточнити багато абстрактних ідей.

Результати аналітичної діяльності є основою для проектної діяльності. Об'єктами проектування є: зміст навчального матеріалу, засоби навчання, діяльність викладача та студента на занятті.

Діяльнісний блок у процесі вивчення фахових дисциплін можна розглянути як сукупність декількох компонентів: діяльності викладача, діяльності студента та змістовно-процесуальної складової (рис. 2).

Першим компонентом діяльнісного блоку в процесі вивчення фахової дисципліни є постановка перед студентами цілей діяльності. Відповідно, діяльність студентів спрямована на усвідомлення поставлених цілей. Наступний компонент цього блоку – забезпечення мотивації навчання у студентів. Включення комп'ютера як засобу моделювання та демонстрації різноманітних процесів і явищ дає можливість викладачу підвищити інтерес до навчального матеріалу. Третім компонентом діяльнісного блоку є організація навчально-пізнавальної діяльності щодо оволодіння предметними знаннями та вміннями із застосуванням ІКТ.

Вивчення фахової дисципліни із використанням комп'ютерної техніки сприяє, по-перше, формуванню інформаційної культури соціальних працівників, оскільки комп'ютерні знання, отримані студентами на заняттях із інформатики, розширюються, поглиблюються і знаходять практичне, конкретне застосування.

По-друге, застосування комп'ютерної техніки в комплексі з іншими засобами дозволяє покращити сприйняття, осмислення та запам'ятовування навчальної інформації, здійснювати диференційований підхід до студентів, організувати індивідуальну програму навчання кожного слухача. Це забезпечує залучення всіх студентів до навчального процесу, що, в свою чергу, позитивно впливає на мотивацію навчання.

Четвертий компонент блоку спрямований на розвиток творчого потенціалу особистості. Незамінним сучасним засобом, який сприяє цьому процесу, є комп'ютер, що обумовлено його широкими графічними, текстовими, математичними, аудіо-візуальними, анімаційними, моделюючими та іншими можливостями. Цілий спектр завдань (створення бази



Рис. 2. Діяльнісний блок взаємодії «викладач-студент» у процесі вивчення фахових дисциплін.

соціологічних задач", "Застосування шкал як метод вимірювання соціальних характеристик. Типи, види шкал, особливості їх використання". Вивчення цих тем передбачає ознайомлення з теорією застосування математико-статистичних методів у

даних, презентації, Web-документа, проекту тощо) сприяє формуванню творчого потенціалу майбутнього соціального працівника.

Сучасні педагогічні технології виходять з того, що ефективним може бути тільки те навчання, яке враховує психічний стан

суб'єкта. Тому п'ятим компонентом діяльнісного блоку є надання процесу навчання емоційно-вольового характеру. Це передбачає створення умов для позитивного ставлення студентів до навчальної діяльності. Позитивна емоційна атмосфера створюється в умовах використання спеціалізованих програмних засобів, які відзначаються високою інформативністю, наочністю, проблемним викладом матеріалу, зв'язком навчального матеріалу з майбутньою професійною діяльністю.

Третім блоком проектування фахових дисциплін є контрольно-корекційний (рис. 3). Відомо, що контроль навчальної діяльності та оцінка її результатів відіграє важливу регулятивну та стимулюючу роль. Особлива увага в процесі вивчення фахової

При самооцінці викладач звертає увагу на раціональність використання часу на занятті, оптимальність темпу, зміну видів діяльності, доцільність та ефективність застосованих програмних засобів та ін. Комплексна оцінка дає можливість виявити недоліки та помилки, допущені на етапі планування, конструювання та здійснення процесу навчання.

Завершальним етапом цього блоку є корекційний етап, який дозволяє усунути виявлені недоліки. Під час вивчення фахової дисципліни корекційна діяльність спрямована на змістове та технічне вдосконалення програмних засобів, модернізацію комплексу засобів навчання, корекцію змісту навчального матеріалу, методику його викладання. Безумовно,

для реалізації такого підходу потрібно організувати процес пізнання відповідним чином. Для цього необхідно дотримуватися визначених принципів, методів та форм навчання.

Таким чином, вивчення фахових дисциплін із використанням ІКТ сприяє, по-перше, формуванню ІК соціальних працівників, оскільки комп'ютерні знання, отримані студентами на заняттях із інформатики, розширюються, поглиблюються і знаходять практичне, конкретне застосування. По-друге, застосування комп'ютерної техніки в комплексі з іншими засобами забезпечує можливість покращити сприйняття, осмислення та запам'ятовування навчальної інформації, дозволяє здійснити диференційований підхід до студентів, організувати індивідуальну програму навчання кожного слухача.

Однак, цим дослідженням не вичерпується повне розв'язання проблеми формування інформаційної культури соціального працівника. Під час дослідження виявлені нові аспекти, які потребують подальшого вивчення, а саме: створення інформаційного середовища, яке забезпечує можливість організації активної навчальної діяльності студентів засобами використання ІКТ, що, в свою чергу, сприяє формуванню ІК майбутнього фахівця.

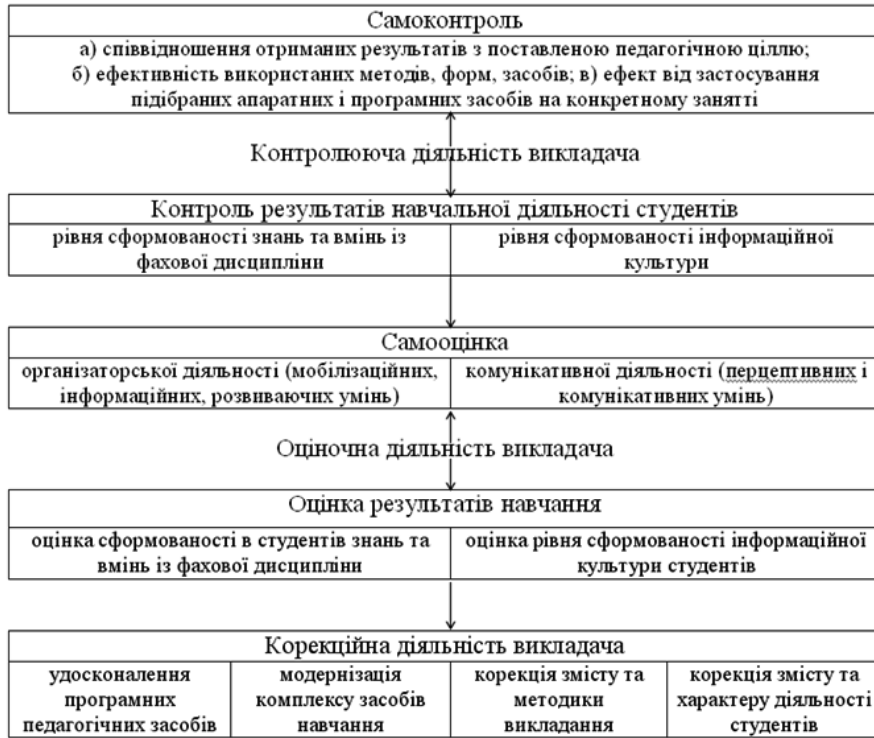


Рис. 3. Контрольно-корекційний блок у процесі вивчення фахових дисциплін.

дисципліни із застосуванням ІКТ приділяється аналізу результативності застосування відповідного програмного забезпечення на занятті. В ході оцінювання роботи студента, поряд з урахуванням сформованості предметних знань та вмінь, рівня інформаційно-комп'ютерної діяльності, враховується ступінь пізнавальної активності, творчості та самостійності.

Література та джерела:

1. Попкова Е. В. Подготовка учителя естествознания к формированию информационно-компьютерной грамотности старшеклассников / Е. В. Попкова, О. С. Аранская. – Витебск: Изд-во ВГУ им. П.М. Машерова, 2003. – 189 с.
2. Брановский Ю. С. Методическая система обучения предметам в области информатики студентов не физико-математических специальностей в структуре многоуровневого педагогического образования / Ю. С. Брановский: Автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.02 – теория и методика обучения. – М. – 1996. – 37 с.

Данная статья посвящена проблеме формирования информационной культуры будущих социальных работников в процессе профессиональной подготовки. Особое внимание уделено организационным аспектам преподавания специальных дисциплин с применением информационно-коммуникационных технологий. Выделены основные блоки организации учебной деятельности социальных работников при изучении специальных дисциплин, которая способствует формированию информационной культуры: подготовительного, деятельностного (деятельность преподавателя, деятельность студента, содержательно-процессуальная составляющая) и контрольно-коррекционного.

Ключевые слова: информационная культура, профессиональная подготовка социальных работников, специальные дисциплины.

This article focuses on the problem of information culture formation of future social workers during training. Particular attention has been paid to organizational aspects of teaching the specialized subjects with using of information and communication technologies. It selects the basic blocks of organization of social workers training while studying the professional disciplines that promote the creation of information culture: preparatory block, activity block (activity of a teacher, student activity, content and procedural component), control and corrective block.

Key words: information culture, professional training of social workers, professional disciplines.